

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje **Gustav Pirc**, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 11.

V Ljubljani, 15. junija 1894.

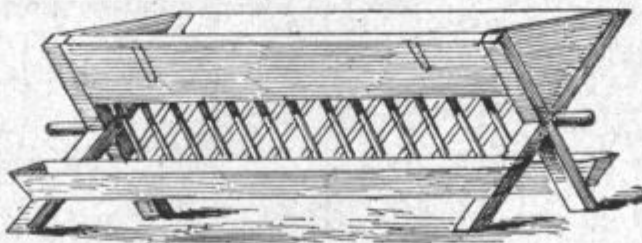
Leto XI.

Obseg: Vejniki kot krma. — Reja koz. — Kako ravnati s čebelami. — Poraba precipitovanega fosforovokislega apna (očiščene kostne moke) za krmo. — Pri nas in drugod. — Cvetlice na šolskih oknih. — Pripravljanje zgodnjega semenskega krompirja. — Kakšno delo je sedaj v trtnici? — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Vejniki kot krma.

Živina drevesnega listja niti tedaj ne je rada, ko je zeleno, vendar se ji poklada posušeno. Pomen take krme je pa bolj zaradi izpremembe. Še celo tedaj, kadar je za seno slaba letina, živini vejnikov ne pokladajo kot glavno krmo, ampak le kot nameček, da s senom nekoliko bolj štedijo. Sicer pa imajo vejniki tudi preveč grenkih zagatnih snovi v sebi, in bi gotovo imeli zle posledice, če bi se pokladali živini v preobili meri. Pa tudi dobiček se ne da primerjati s troški, katere bi imeli, če bi hoteli pripraviti mnogo vejnikov. Posebnost vejnikov pa obstoji v tem, da se nahaja v posušenem drevesnem listju prav malo surove vlaknine in surove beljakovine, pa še precej dušika prostih izvlečnih snovi. Najraje pripravljamo vejnike iz lipovja, topolovja, vrbovja, jelševja in jesenovja. Nekateri porabijo v ta namen tudi javorjevo, akacijevo, brezovo, bukovno, krhljikovo in pa brestovo vejevje. Mlado listje ima največ dušika v sebi, kasneje se dušikova vsebina zmanjšuje in ž njo redilnost. Vejniki naj se pripravljajo v mesecih juliju ali avgustu, t. j. tedaj, kadar se je listje popolnoma razvilo in ga niso še pokvarili zajedalci ali pa vremenski vplivi.

Kakor je znano, se vejniki pripravljajo tako le: Z dreves se porežejo tri do štiri leta stare veje, povežejo se v snope in se postavijo po konci v kako senco.

Podoba 37.

Ko se posuše, kar se pri ugodnem vremenu zgodi uže v enem tednu, zlože naj se v kope, tako da so tanjši konci obrnjeni na znotraj, ter se pokrijejo s slamo ali pa naj se spravijo v podstrešja, kjer ostanejo čez zimo. Listje, katero je premočil dež in je je solnce obsevalo s tako močjo, da je vsled tega zrjavelo, je živalim isto tako škodljivo, kakor listje, ki je bilo vsled škodljivih mrčesov uže na drevju luknjičavo; sicer pa živina sama tako tistje pušča. Z vejniki ali s posušeni vejicami se navadno krmijo ovce in koze, redkokdaj se pokladajo konjem ali pa drugi domači živini. Najtečnejše je baje topolovo, krhljikovo, vrbovo in javorjevo listje; pa vendar se ne sme izključno ž njim krmiti. Nekateri trdijo, da so se konjem vsled uživanja trepetlikovega listja večkrat vnela čreva;

isto se trdi tudi o jesenovem listju. Opazilo se je tudi premnogokrat, da je živina, katera je jedla hrastovo, jelševo in vrbovo listje, trpela na zapečenosti. Nekateri trdijo celo, da je živina postala krvomočna, če je pojedla preveč jelševga listja.

Iz vsega navedenega posnamemo, da moramo pri krmljenju živine z vejniki biti jako previdni in da jih ne smemo preveč pokladati, zlasti takih ne, v katerih je preveč zagatnih snovi. V nemar pa ne smemo puščati dijetnega pomena, ki ga imajo za živino vejniki, samo da jih moramo pokladati jako zmerno. Vejniki naj bi bili živini nekako zdravilo, kajti dokazano je in nikdo več ne

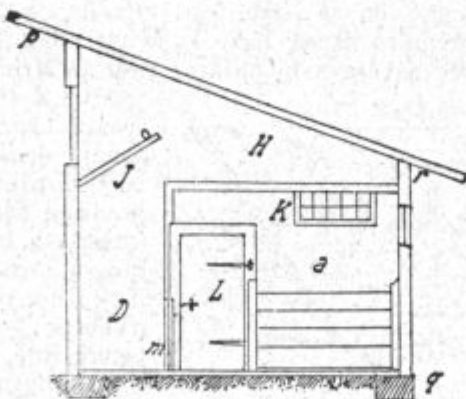
dvomi, da se šibka mlada živina in pa tudi taka, ki je vsled bolezni shujšala, krepča z vejniki ali posušeniimi drevesnimi vejicami. Ž njimi se posebno uspešno zdravi kronična lijavica.

Reja koz.

Koza je zelo koristna domača žival. Dr. Lebl (Löbl) pravi, da rastoče število koz ni vselej znak uboževanju kmetovalcev in razkosanju zemljišč, temveč je mnogokrat znak, da so si mali posestniki opomogli ter se hočejo s preostajajočo krmo, katere pa nedostojajo za drugo, tretjo i. t. d. govedo, okoristiti na ta način, da imajo koze. Koza nam daje po 1 do 4 litre mleka na dan; kakeršno ima krmo ali pašo. 30 kg težka žival, ki na dan potrebuje po 1.3 kg sena, daje 7½ mesecev po 2 l mleka na dan. Taka koza potrebuje na leto 474 kg sena in nam da 450 l mleka. Če računimo liter mleka po 5 kr., je vse mleko vredno 22½ gold. ter nam koza z mlekom plača 100 kg sena s 4 gold. 76 kr.; tolikih dohodkov nimamo nikdar od goveje živine. Kozje mleko je pa tudi bolj redilno kakor kravje, ima namreč v sebi:

redilnih snovi:	kozje	kravje
	mleko	
tolščice	4.73 %	3.5 %
beljakovin	3.68 "	4.0 "
mlečnega sladkorja	4.5 "	4.5 "

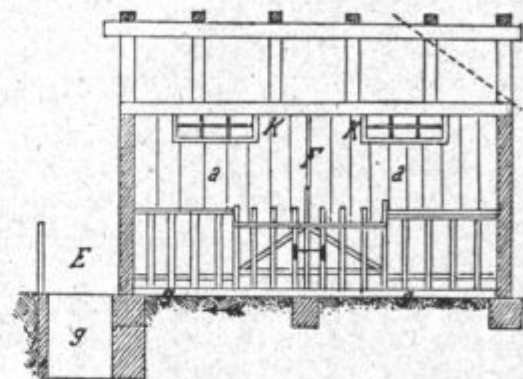
Toda koze je treba primeroma bolj oskrbovati kakor goved. Ker pa imajo koze večinoma mali posestniki ter jih oskrbujejo sami ali pa njihovi otroci, ne provzroča jim oskrbovanje posebnih stroškov. Domača koza je potomka bezbarske koze. Koz je več pasem (plemen). Jako dobro pleme je tirolsko, ki je rogato, rdečkasto sive barve, ter ima črne pase po hrbtu in 2 zvončka na vratu. — Pri reji koz je posebno treba paziti na čisto pleme in na dobre plemene živali. Koza imej dolgo telo, širok križ,

Podoba 38.

srednje dolg, ozek vrat, polna stegna, dolgo, veliko vime, velike sesce, tanko dlako ter lahko, široko glavo; pri kozlu hočemo imeti dolgo glavo, dolga ušesa, kratek vrat, dolge roge (če je sploh rogat), širok križ, široka ledja, polna stegna, krepke noge, dolgo brado in tanko dlako. Kozel je uže dober za pleme, kadar je 8 do 10 mesecev star, toda rabi naj se še le s poldrugim letom, sicer zaplodi slabotno potomstvo. Iste slabe posledice ima, če se kozel prepogosto rabi za pleme. Na kozla računamo 80 do 100 koz, katere gredo navadno meseca avgusta do novembra po plemenu. Koza se časih

prska, ko je še le 7 do 8 mesecev stara, umen živino-rejec pa jo bo prvič pripustil, ko bo stara 1½ do 2 leti. Za pleme je koza dobra do devetega leta. Koza se prska 30 do 35 ur ter se to spozna po teh le znakih: Koza je zelo nemirna, malo je, se večkrat ozre, kadar je, pogosto meketa, zelo stresa z repom, posebno, če ji človek z roko potegne po hrbtu, ter ima tudi manj mleka. Kadar je koza taka, zapre naj se za nekaj časa s kozlom v poseben hlev. Kjer pa so koze na paši, tam je najbolje spustiti k čredi kakega kozla za toliko časa, dokler ne

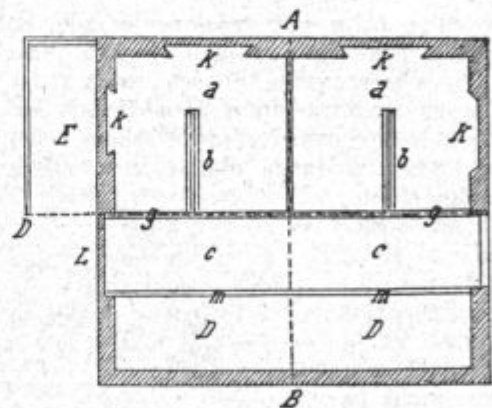

Podoba 39.

oploji vseh koz. — Brejost traja povprečno 5 mesecev in 5 dni. Koza stori navadno meseca marcija ali aprila po enega ali dva mladiča, redkeje po tri ali celo štiri. Ta čas stor-

jeni kozlički dobe lahko sveže krme takoj, ko se odstavi, koze pa ta čas dajo največ mleka.

Koza stori časih zelo težko, vender ji je redkokdaj treba pomoči. Ker ima samo 2 sesca, pustita naj se ji tudi tedaj samo dva mladiča, če jih je imela več, drugi naj se dajo kozam, katere so storile samo po enega. Če ni več koz, je najbolje slabjšega mladiča (oz. slabše mladiče) odstraniti. Kadar je koza storila, dá naj se ji pijače iz mlačne vode, mleka in moke, za krmo pa le sladkega sena. 10. do 12. dan po porodu se koza zopet

Podoba 40.

pripusti, da stori čez 5 mesecev drugič. Če kaka koza izvrže, je najbolje, če jo spitamo, ker bi sicer morali predolgo čakati, da bi nam dajala dovoljno množino mleka. — Po porodu naj koza obliže mladiče, potem pa jih denemo k vimenu, če ga ne poiščejo sami, da se napijo mlezve (prvega mleka), kar je potrebno, da se izčistijo. Mlezva jim namreč izpravi iz črev smolasto blato; zato naj se koze pred porodom nikar ne molžejo. — Kozličke prodamo mesarju, kadar so 2—3 tedne stari; tiste kozličke pa, katere hočemo pozneje pitati, damo skupiti takoj prvi teden, po 2 do 3 tednih pa jih odstavimo. Mladiči, katere mislimo obdržati za pleme, sesajo naj 5 do 6 tednov, dobivajo pa naj poleg mleka od drugega tedna naprej po nekoliko dobrega sena, mehkega listja ali trave. Kadar jih odstavimo, dajemo jim le še sena ali listja, ali pa jih gonimo na pašo.

Krmljenje in oskrbovanje koz. Koza je zelo obiljiva ter zahteva mnogo izpremembe v krmi in mnogo

čreslovinaste hrane. Kozam v hlevu dajemo vejnikov, listja, sena, plevela, slame, krompirja, pese, repe, otrobov, moke itd. ter moramo krmo mnogokrat menjati, sicer jim ne diši niti najboljša trava ali najboljše seno; krmo raztresajo po tleh ter nam dajo malo mleka. Če jim v takem slučaju človek vrže v jasli tudi prav slabega sena, kako planejo kože po njem! Klajo jim dajemo v jasli, katere imajo spodaj žleb (glej podoba 37.), in sicer jim jo pokladamo v majhnih deležih, da je ne raztrosijo preveč po tleh. Po zimi navadno krmimo po trikrat, po leti, če živali ne hodijo na pašo, po petkrat na dan, in sicer jim dajemo glavne deleže ob 5. uri zjutraj, ob 12. opoldne in ob 7. zvečer; dopoldne in ob 3. uri popoldne pa jim pokladamo manjše deleže.

Kozam zelo ugaja sol; računamo je 7 gramov na dan, $2\frac{1}{2}$ kg na leto. Sol ali raztopimo, ali pa jim damo celo (kamne), da jo ližejo. Napajati je treba kože po dvakrat na dan, zjutraj in zvečer po krmljenji. Na paši jedo kože razna zelišča — bolj suha imajo raje nego sočna — potem drevesno listje, iglovje, enoletne mladike itd., sploh je malo raslin, po katerih bi koza posebno hrepenela; pa tudi malo jih je, katerih bi ne marala. V prvo skupino lahko prištevamo bodičevje, ločje, užitne gobe, borovnice td.; ne mara pa koza arnike, preobjede, zlatice in mlečka. Koze se na dan molzejo po dvakrat ali po trikrat, in sicer ob krmljenji zjutraj, opoldne in zvečer. Molze naj se s pestjo, potezaje od zgoraj navzdol, in sicer ne od strani, ampak od zadaj.

Oskrbovanje. Koze je treba vsak dan česati, krtačiti in odrgniti s slamo, sicer lahko dobe uši, pa tudi njihovo mleko dobi neprijeten okus. Kozje staje naj ne bodo blizu kurnjakov, zadosti naj bodo nastlane in izkldajo naj se vsak teden. Predolge parklje je kozam treba prirezati vsako leto dvakrat. Kjer imajo malo koz, privežejo jih navadno v goveji hlev, kar pa ni dobro, kajti koze naj bodo proste. Kjer jih na vsak način hočejo imeti v govejem hlevu, naredo naj jim notri poseben koč, da se lahko prosto gibljejo v njem. Prof. Anderegg priporoča v svoji knjigi „Šviška koza“ posebne kozje staje. Po tej knjigi hočemo tudi mi popisati kozji hlev in ga predočiti v podobah. Tla v kozji staji naj bodo nekoliko nagnjena, da se tekoči odpadki lahko odteka po gnojničnem žlebu v gnojnično jamo. Če je mnogo koz, je v staji lahko več kočev. V vsak koč denemo po 4—6 koz ter jih pustimo, da se lahko prosto pregibljejo. Staja mora biti svitla ter jo je večkrat treba prevetriti; zato mora imeti več oken. Ker koze ne preneso prepaha, naredo naj se okna pri vrhu, in sicer tako, da se lahko odpirajo na pol ali pa popolnoma. Tla naj bodo lesena, da ohranijo toploto, lesene stene dvojne, vmesni prostor pa natlačen s slamo, z žaganjem ali s peskom. Podoba 38. nam kaže prerez počez, podoba 39. prerez podolgem in podoba 40. temelj kozje staje, kakersne priporoča Anderegg. Črke na podobah pomenijo: *aa* koči, opaženi z latami (vrata na hodnik), *F* predelek, *bb* premakljive jasli z žlebovi, *cc* hodnik, *dd* senica, *E* gnojišče, *gg* gnojnični jarek, *KK* okna, *LL* vrata, *mm* stena, *l m* visoka pri senici. Staja je dolga 5 m (*LL* na pod. 40.), široka $4\frac{1}{2}$ m (*AB* na pod. 40.), in sicer meri hodnik 1 m, senica $1\frac{1}{2}$ m, staja sama (koči) pa 2 m. Višina *op* na podobi 38. znaša $4\frac{1}{3}$ m, *qr* pa 3 m; znotraj je staja visoka $2\frac{1}{4}$ m. J. Samek.

Kako ravnati s čebelami.

Sploh se misli, da se čebele privadijo človeku in da čebelarja, ki ima vedno opraviti z njimi, ločijo od tujca. Ta misel je popolnoma napačna in ni utemeljena.

Iz naslednjega bode razvidno, da se mora le človek privaditi čebelam, ako hoče imeti dobiček od njih.

Čebela je žuželka, ki je svojo naravo tisočletja ohranila neizpremenjeno (kakor sploh vse žuželke). Čebela se ne da udomačiti, rekši, ne more se navaditi, da bi spoznala človeka, t. j. ločila tujca od domačina. Po vsem drugačni so odnosi pri čebeli, kakor pri drugih, više izobraženih živalih, katere človek z gladom lahko ukroti in na sebe navadi. Čebele v duplu niso nič bolj divje nego one, ki jih imamo v čebelnjakih. Čebele se torej ne priuče spoznavati in razločevati človeka — pač pa se lahko človek navadi na nje tako, da mu je lahko vsako opravilo z njimi. To pa je velike važnosti, ako hočemo s pridom čebelariti v panjih s premakljivim satovjem, kajti tu moramo biti vedno pripravljeni prepričati se o vsebini vsakega posameznega panja. Bodisi da delamo umetne roje, ali da združujemo, ali g'edamo, koliko medu ali zalege ima panj, vselej ga moramo odpreti in satove iz njega jemati. Večkrat se je treba prepričati, ali ima panj matico; posebno ob času plojenja v maji in juniji. Čebelar, ki ima čebele v svoji oblasti, bode vsako izmed navedenih opravil izvršil dobro, brez truda, in le redkokdaj ga bo katera pičila. Začetnik in sploh nevajen človek bode pa s svojim nerodnim obnašanjem čebele tako razdražil, da ne bode mogel doseči ničesar.

Kdor torej hoče, da ga čebele ne bodo pikale, temveč se mu pokorile, biti mora miren in ne razburjen. S pogumom se mora lotiti vsakega dela, previdno in z neko gotovostjo naj odpira panje, satove naj obeša v prazen panj. Nikdar naj se ne loti tega dela s tresočimi rokami in z znojem na čelu, ker na ta način ne bode le nič dosegel, ampak mnogo pokvaril in popolnoma izgubil veselje do čebelarstva. Isto velja pri ogrebanji rojev in v mnogih drugih slučajih. Ni prav zavijati si obraz in roke v nepotrebne mreže, ker si s tem delovanje neznansko otežimo in povečamo nerodnost. S tem se sicer obranimo pikov, ali zaželenega uspeha nikakor ne dosežemo, bodisi pri katerem koli opravilu. —k—

Poraba precipitovanega fosforovokislega apna (očiščene kostne moke) za krmo.

Umen kmetovalec ve že iz svoje izkušnje, kakšnih snovi, koliko in kako pripravljenih naj klade živini, da jih bo lahko prebavila ter se dobro redila. Vender pa take izkušnje ne veljajo vselej. Kakovost krme je odvisna od vremena in od zemlje, v kateri je rasla, pa tudi od tega, kdaj se je pokosila. Isto tako je dobrot krme večkrat odvisna od shramb. Zato lahko trdimo, da se o resnični dobroti krme najbolj tisti prepriča, kateri jo je kemijsko preiskal. Kemijske preiskave so večkrat pokazale, da je krmi, ki je navidezno bila dobra, manjkalo pglavitnih lastnosti dobre krme, vsled česar ni bila niti redilna niti prebavna.

Največkrat nedostaje krmi fosforove kisline in apna, kar je krivo, da se domača živina ne razvija redno, kajti živina, kateri se poklada krma, ki v sebi nima dovolj ravnokar imenovanih snovi, tudi nima trdnega in dobro razvitega okostja, se ji toraj vsled tega rade kosti lomijo. Vsled tega živina hujša in večkrat celo pogine.

Take in enake posledice so se vselej pokazale, če niso skrbeli za pravilen razvoj okostja, če živini niso pokladali primerno pripravljene krme. Živna mora zategadelj imeti pravilno ravito, močno ter popolno okostje, kar je tudi za dober naraščaj posebne važnosti. Le od

dobro razvitih starišev ali roditeljev nadejati se nam je dobrega in krepkega zaroda. Od okostja je odvisno, ali je domača živina za plemo, delo, pitanje ali sploh za kak drug gospodarski namen. Da pa osposobimo živino za vse to, je jako potrebno, da vsakdanji njeni krmi primešamo nekoliko fosforovokislega apna. Dobro pripravljena krma ne bode vsled tega samo prebavnejša, ampak tudi zdravejša.

Več let zaporedoma sem primeševal krmi po nekoliko fosforovokislega apna, in uspeh je bil vedno najboljši. Pa ne le, da se fosforovokislo apno sme živini primešavati uže koj od mladosti, ampak rabi naj se tudi, kadar se spravlja krma, kajti krma bode vsled tega trajala dalj časa, bode zdravejša in prebavnejša.

Učinek, katerega je napravilo primešavanje fosforovokislega apna krmi, kadar se je spravljal, je bil čudovit. Živina je bila vedno zdrava in močna in je prav dobro in lahko prebavljala krmo, katera se ji je pokladala. Zato pa tudi iz svoje izkušnje tako delo lahko priporočam vsakomur. Posebno priporočljivo je, da se fosforovokislo apno prideva krmi za brejo živino, ker vpliva uže v materinem telesu na boljši razvoj mladiča. Molzna živina, ki dobiva fosforovokislega apna, nam daje mnogo in dobrega mleka, ostane pa pri vsem tem v dobrem stanu. Mleko ima namreč v sebi mnogo fosforovokislega apna, in baš za to je potrebno, da je povrnemo živini, če je je izgubila po mleku.

Sicer pa fosforovokislo apno ne dé le goveji živini dobro, marveč sploh vsem živalim, ki so nam pri gospodarstvu koristne in jih zato redimo. Fosforovokislo apno prija torej tudi konjem, ovcam, prasičem, da, celo perutnini.

Splošno je znano, da so arabski konji najtrših kosti, dočim imajo naše konjske pasme še precej krhke kosti. To pa vsled tega, ker je krma naših konj slabša in ima v sebi veliko manj fosforovokislega apna, nego krma arabskih konj, ki si jo sami iščejo po gorovji in po suhih krajih. Ako bomo torej konjem pokladali krmo, kateri bo primešanega dovolj fosforovokislega apna dobili bodo trdne kosti.

Fosforovokislo apno se živini poklada med debelo moko ali otrobi, nekoliko omočenimi z vodo. Na isti način naj se daje ovcam, prasičem in kuretni. Konjem naj se pa daje primešano ovsu, ki se pa mora isto tako nekoliko zmočiti.

Na glavo ga pride vsak dan, in sicer:

na 1 konja	15—30 gramov
" 1 govedo	25—40 "
" 1 pitaneža vola	40—50 "
" 1 ovca	10—20 "
" 1 prasiča	10—20 "
" 1 tele	8—15 "
" 1 žrebe	8—15 "
" 1 jagnje	3—6 "
" 1 prasička	3—6 "

Perutnini naj se fosforovokislo apno daje primerno plemenu in velikosti na dan $\frac{1}{2}$ do 1 grama, pitani kurjadi po 1—2 grama.

Breja žival naj ga dobi 2 do 10 gramov več; ravna se to po plemenu in velikosti.

Ker je fosforovokislo apno ceno, ne prizadene velikih stroškov, če ga primešamo krmi. Ako se ga primeša krmi, katero dobi pitan vol, vsak dan 40 gramov, stane to vsak dan $\frac{1}{2}$ krajcarja ali celo leto 1 glodi 80 krajcarjev. Toliko pa lahko potrosi vsak gospodar, če pomislimo na veliki dobiček, ki nam ga lahko prinaša tak trošek. Ako damo na pr. žrebetu vsak dan 20 gramov

fosforovokislega apna, in sicer tri leta zdržema, potrošimo zanje vsako leto 1 gold. 10 krajcarjev, torej v treh letih 3 gold. 30 krajcarjev. Ako pa to storimo, imamo koncem tretjega leta zdravega, dobro razvitega in močnega konja, ki bode najmanj 100 gold. več vreden, kakor konj te starosti, ki ni dobival take doklade.

Očiščena kostna moka za krmljenje se dobi v „Sierndorfer Kunstdünger-Fabrik“ na Dunaji 2/2 Novaragasse 42 in pri delniški družbi „Hungaria“ v Budapešti. Pri ti stane 5 kg 2 gold., 10 kg 4 gold. 50 kr., 50 kg 12 gold., 75 kg 16 gold.

Pri nas in drugod.

Nizozemska namerava izsušiti Sajdersko jezero (Zuidersee), katero sega v sredo te dežele.

Ta prostor je bil nekdanj na suhem in se je pozneje pogreznil vsled zemeljskih pretekij. Zdaj ga krije voda severnega morja, s katerim je v zvezi kot zaliv.

Jezero meri 190 000 ha. Osuševanje ter odškodnina ribičem je preračunjena na 189.000.000 holandskih gold. Osuševanje enega hektara stalo bode torej 995 gold.

Tudi naše barje mislimo osušiti, oziroma odpraviti nameravamo povodnji.

Tudi naše barje s posavsko ravnino vred je nekdanj krila voda, kar spričujejo premnoga znamenja. Ali voda si je izloplila odtok; v spodnji savski soteski med Savo in Zagorjem je otekla ter pustila rodovita tla. Tudi je priroda zemljo tukaj osuševala, tam na Nizozemskem pa je velik del rodovitega polja zalila z morsko vodo.

Ko bi naše barje in obširno savsko ravnino danes krila voda, kdo bi mislil na osušenje teh krajev! Nihče! — Kdo bi si pa tudi upal po naši vodni postavi reševati vodopravne obravnave? — Ta bi imel pravico do žabje, oni do ribje lovi, tretji bi zahteval odškodnino od lova na divjačino, oni od užitka od povodnjih rastlin, in kdo bi zameril nekternikom z Vrhniko, ko bi v strahu, da bi se jim z osuševanjem barja kratilo plovstvo, ne zahtevali izdatnih jamstev in odškodnin, in kaj celo stolno mesto Ljubljana, kateremu bi bila okoli stoječa voda v kras.

No nizozemska vlada ne pozna takih pomislov in ne štedi denarja, kadar je treba pomagati kmetijstvu. Mala deželica ima 189 milijonov v razpolago, da si osuši 190.000 ha sveta.

Barje meri s posavsko ravnino vred nekako 95.000 ha ali polovico Sajderskega jezera. Kaj bi rekli, če bi pri nas kdo sprožil misel, naj bi se iz teh poplavljenih krajev odpeljala voda ter naj bi se v to svrhu potrošilo 95 milijonov goldinarjev.

Gotovo je božja previdnost uže prej vedela, da bi se v nas taka misel ne rodila, zato je sama posegla vmes in je osušila savsko in ljubljansko jezero.

Mnogo žrtev bode tako kulturno delo od Nizozemcev zahtevalo še pozneje, po odtoku morske vode, toda podjetni, omikani Holandci se ne ustraši tega, kajti on zna računati in ve, da je svet v materni zemlji neprecenljive vrednosti; ni mu treba zaslužka iskati drugod, ker ga ima dovolj doma in v svojih kolonijah.

Tudi pri nas nameravamo zboljšati barje, da bi tukajšno polje obvarovali povodni. Po izdelanih načrtih bi to delo stalo 1.400.000 goldinarjev. Ker barje sedaj meri 15.000 ha, prišlo bi na 1 ha kakih 93 gold. stroškov, in to je tako ogromna vsota, da si skoro ne upamo izgovoriti jo. Nizozemci so za osušenje 1 ha privolili 667 gold. Pri nas se tarna, kje bo dežela za zahtevani prispevek

vzela 168.000 gold. in mesto ljubljansko 140.000 gold., saj barjan ne bo kaj na boljsem, in saj tudi svet ni toliko vreden. V drugih krogih se zopet sliši, da načrt ni nič vreden, da so profili nedostatni, da delo sploh ne bo imelo zaželenega uspeha. Tako in enako se govori in ugiblje. Ker pri nas za povzdigo kmetijstva med naobraženim svetom ni skoro nikakega zanimanja, napenjajo se vse sile proti izpeljavi dobro premišljenega načrta.

Ubogi kmet, kako slabo se ti povrača trud, da plačuješ deželi po kakih 20.000 gold. na leto, državi pa po več nego 50.000 gold.

Kaka razlika med Holandci in nami. Za dvomljiva podjetja imamo denar, za naprave, katere deželi niti majhnih obresti ne povrnejo; tukaj pa bi primerno majhen izdatek donasal 15 do 20 % obresti, in vendar se premišlja, kaj bi se ukrenilo.

Holandska je bogata, če tudi tolike vsote žrtvuje zaboljšanje kmetijstva, in naša domovina je revna, zato, ker pri ti velevažni stroki narodnega gospodarstva s podporami preveč štedi.

Ako o tej stvari ne pridejo kmalu druga načela v naših merodajnih krogih na površje, padel bode zadnji steber, zadnja podpora države; zaman bodo potem skušali popraviti pogrešek, prostega kmeta ne bo nobena postava sklicala na dan. Videant consules —!

Barjan.

Cvetlice na šolskih oknih.

Kako se na šolskem oknu goje cvetlice, odvisno je največ od sredstev, pa tudi od veselja in ljubezni do cvetlic. Bolje kakor prazna šolska okna denejo očesu okna, na katerih je vsaj nekoliko cvetličnikov, nasajenih s pelargonijami, s fuhsijami in resedo. Mi pa s tem še nismo zadovoljni; šolska okna naj bi bila mali cvetličnjaki.

To se pa posebno lahko doseže tam, kjer se okna odpirajo na zunaj, kar se opaža na deželi posebno pri šolskih poslopih. Pri takih oknih prav lahko dosežemo svoj namen, kajti na razpolago nam je ves okenski prostor, namreč polica in pa stranske stene pri oknu. Posebno pa, ker se notranje oknice ne zapirajo od rane pomladi pa do kasne jeseni, nam je prav cela polica na razpolaganje, ki je po navadi še precej široka.

Uže tu imamo toliko prostora, da si na njem cvetlice in rastline tako uredimo, da postavimo na ta prostor lahko 20 do 30 majhnih cvetličnikov; ako pritrdimo k okenski polici še eno desko in nad okensko polico sredi okna še eno polico napravimo, dobimo potem prostora za 50 in več majhnih in srednjih cvetličnikov. Poleg tega tudi ob stranskih stenah lahko pritrdimo po 50 centimetrov drugo od druge oddaljene majhne lične lesene policiče, katere lahko sami zrezljamo ali nam to stori kak tovariš ali znanec. Pri teh policičah pa moramo paziti, da je od zdalej navzgor vsaka nekoliko manjša. Isto tako se nanje postavi po en cvetličnik, tudi z manjšo cvetlico ali rastlino na vsaki višji polici, tako da prideta na najvišji polici, ki sta najmanjši, tudi najmanjši cvetlici, ali pa si priskrbimo lesenih ličnih skrinjic, katere postavimo na okno in na police ter vanje postavimo cvetličnike, med katere denemo mahu ali jih obsujemo s peskom.

Skrinjice naj bodo tako visoke, kakor so navadno visoki cvetličniki. Sicer lahko tudi tako naredimo, da napolnimo te skrinje z zemljo ter cvetlice ali rastline nasadimo kar naravnost vanje. Te skrinjice pa morajo biti lično narejene ter jih moramo na zunanji strani po-barvati. Opomniti se nam zdi potrebno, da naj bode

barva kakeršna koli, le rdeča, zelena ali celo rumena naj ne bode.

Posebno lepo je videti take skrinjice ali cvetličnike, katere postavimo posamezno po zgoraj omenjenih policičah ob okenskih stenah, ako jih pokrijemo ali obdamo s plutovino, katera se za majhne novce dobiva pri cvetličarjih *) in se z majnimi žeblički pritrdi k skrinjicam.

Plutovina, ki je v ta namen primerno pripravljena, je tu jako na mestu in se dajo iz nje napraviti najlepši okrasiki. Pa tudi z brezovim lubom obdane napravijo take skrinjice na nas prav dober utis.

Prav lepo se podajo tudi lične, svetilkam podobne posode z rastlinami ovijalkami ali pa tudi na žici navzdol viseči majhni cvetličniki, s primernimi cvetkami. Tako viseče posodice s cveticami postavimo lahko tako, da vise od vrha okna doli ali pa tudi od police, katero smo napravili proti sredi okna, nad spodnjo okensko polico. Da bode naše delo popolnejše, obesimo lahko tudi kak večji cvetličnik ob okenski obok, toraj pred okno.

Ako so pa okna tako narejena, da se zunanje oknice odpirajo na znotraj, kar je posebno pri novejših zgradbah navadno, potem si je pa treba drugače pomagati. Najprimerneje bi še bilo, ako bi si priskrbeli lično leseno ali boljše žično ali drateno, ali celo železno ograjo, katero pritrdimo na izpod okna moleči zid. Med okno in med to ograjo pridejo potem skrinjice, katere smo opisali uže zgoraj.

Nadejamo se, da je vsak častiti čitatelj iz vsega, kar smo omenili, razumel, kako mislimo, da bi se dala okna pri šolskih poslopih okrasiti s cveticami ter bi tako postala majhni cvetličnjaki.

Katere cvetlice in rastline naj bi se v ta namen odbrale, to je odvisno od časa, od kraja in pa od nagnjenja, katero ima do te ali one cvetlice dotičnik, ki opravlja ta posel. Kot najprimernejše naj navedemo le nekatere, in sicer: pelargonije, fuhsije, heliotrop, kalceolarije, klinčke ali naglje, rože mesečnice, cenerarije, trobentice, resedo; potem pa: dracene, palme, figo, listno rastlino aspidistro, razne vrste begonij, krsnice (chrysanthemum), kaladije, ki zdaj jako dopadajo, korčke, raznovrstne in jako lepo cvetoče kakteje; kot rastline ovijalke in pa take, katere naj bi bile v visečih cvetličnikih ali v tako zvanih cvetličnih svetilkah, se pa priporočajo: lovor, kamentrica (saxifraga) in tradeskancija. Torej je izvestno dovolj cvetlic na izbero, s katerimi lahko okrasimo šolska okna.

Pripravljanje zgodnjega semenskega krompirja.

Semenski krompir se mora izbrati koj takrat, kadar ga izkopljemo. Semenski krompir mora biti zdrav ter popolnoma dozorel; debelosti naj bode srednje, ker baš tak krompir ima navadno najkrepkejša očesa. Prezgodnje kaljenje semenskega krompirja moramo pa kolikor možno zaprečiti, ker bi tak krompir sicer ne poganjal dovolj krepko, zato ga moramo spraviti v suhe in zračne prostore.

Proti koncu meseca januarja naj se semenski krompir vzame iz zimske shrambe ter naj se preišče. Izbrani zdrav krompir naj se potem spravi v kak kraj, kjer se kuri, ter naj se po tleh razloži, gomolj poleg gomolja, da se tam posuši. S tem, da pustimo krompir, da se posuši in ovane, hočemo uničiti snovi bolezni, ki se morebiti še nahajajo v krompirji, ter ob enem okrepiti

*) Taka plutovina se dobi pri C. Pfeifferju na Dunaji, Hernald, Bergsteiggasse 5 in pri P. Hocku v Klosterneuburgu.

krompirjevo kalilno moč, da bode kasneje krepkeje rasel. Po dveh ali treh tednih se spravi posušeni krompir v ploščate jerbaze. Ako se nam nekateri gomolji zde predebili ter mislimo, da jih bo treba prerezati, potem je najbolje, če storimo to sedaj, ko spravljamo krompir v koše. Paziti pa moramo, da ima vsak kos dve ali tri prav zdrava očesa. Koši se potem pregrnejo in postavijo na topel kraj ali pa obesijo pod strop. Kmalu za tem začne tak krompir kaliti. Očesa začno počasi poganjati, najprej so svitle boje, postanejo pa temnozeleni. In ravno tako stisnjeno zrastle kali so na pravem mestu; dolge šibke kali, podobne volnatim nitim, ne vspevajo skoro nikdar, in če bi tudi vspevale, se krompir, katerega sadimo s takimi kalmi, prav počasi razvija in poganja; zato pa ne dosežemo svojega namena, da bi dobili zgodnjega krompirja.

Kakšno delo je sedaj v trtnici?

Po zimi požlahtnjene, v trtnico vsajene in popolnoma z zemljo zasute kolči, oziroma bilfe, začele so močno poganjati, posebno podloge, cepiči pa, ako se je požlahtnitev sponesla. Pridno naj se toraj trtnica pleve, plevel pa le izruje in ne izkopava, da se ne pokvari nasipi. Vse poganjke iz podlog je treba preščeniti tik zemlje, kakor hitro se pokažejo iz zemlje; ne smejo se pa odkopati do podloge in odrezati.

Ako se odkoplje do podloge, provzroči se več škode, nego koristi, in sicer iz dveh vzrokov:

Podloga donaša cepiču (ker ima, kakor znano, močnejšo rast nego domače trte) več hrane, nego je potrebuje cepič, in ravno poganjek na podlogi odjemlje cepiču preobilno hrano in ga zadržuje v rasti, vsled česar se bolje zaraste.

S popolnim odstranjenjem poganjkov s podloge utegnil bi se tudi več ali manj dregniti cepič in, ker je sedaj vez (rafija) skoraj popolnoma segnila, odriniti z dotičnega mesta in požlahtnitev bi v tem slučaju bila izgubljena, če tudi se je bila že nekoliko zarastla.

Popolnoma odstranimo poganjke na podlogi še le tedaj, kadar odgrebemo cepiče in porežemo koreninice, kar se zgodi navadno v prvi polovici meseca julija, t. j., kadar je cepičev poganjek kakih 25 cm dolg. G.

Razne reči.

— **Krompirjevec kot krma.** Krompirjevca, posebno če je še v cvetji in nima še nezrelega sadu, ni nič kaj varno pokladati živini; kajti tak krompirjevec prav rad provzroča bodenje (klanje, koliko) in smradljivo lijavico. Isto tako je zdravju nevaren umazan, na pol gnil ali vel krompirjevec. Krave, katere so se preobjedle zelenega krompirjevca, začno se večkrat močno tresti, poloti se jih večkrat tudi besnost, omrtvica ali napetost. Prigodilo se je, da so od devetih goved, ki so jedla blaten krompirjevec, obbolele 4 krave in 4 biki za omrtvico, ena krava je pa celo crknila. Pott pravi, da se slabi učinek krompirjevca, ako se mu pri okisanji (v tem slučaju mora krompirjevec biti seveda popolnoma zdrav) primešajo še druge krmilne snovi, sicer zmanjša, da pa mora biti teh snovi najmanj tretjina vse zmesi. Sploh se mora pa tudi pri pokladanju take zmesi jako previdno postopati.

— **Plesniv kruh in domači živali.** Navadno se plesniv kruh porablja za krmo domači perutnini. To je pa velika napaka, ki se mnogokrat prav hudo maščuje. Kruh je sicer našim domačim živalim prav dober živež, ako jim ga dajemo v zmernih deležih, plesniv kruh pa, v katerem so celo strupene

snovi, je domačim živalim nevaren. Živali, ktere so povžile tak kruh, začne večkrat klati ter se jim napno zadnji telesni deli in blato ne gre več redno od njih. Posledice tem nedostatkom je vnetje črev, prisad in slednjič tudi smrt. Posebno neugoden in škodljiv je plesniv kruh breji živini. Isto tako, kakor plesniv kruh, škodljive so živalim tudi oljne tropine, ki provzročijo vnetje želodca in črev. Skrbeti moramo torej za to, da plesnoba na kruhu ne bode škodljiva. To pa dosežemo, ako plesniv kruh skuhamo, predno ga damo živalim. Na ta način se namreč uničijo glivice, ki provzročujejo plesnobo, in kruh potem ni več škodljiv.

— **Nekaj o drevju po travnikih.** Drevje, ki raste po travnikih, se mora vedno za meter na okoli obdati z ograjo. Mladim drevesom, ki svojih vlaknatih korenin niso še pogrnala izven kolobarja, delo bo prav dobro, ako se ta kolobar prekoplje ter se iz njega odstrani trava in druge rastline, kajti potem bode vlažnost lažje dohajala do njih.

Pa tudi starejšemu, posebno pa sadnemu drevju tako okopavanje jako prija. Izvrši naj se pa jeseni. V tem času se namreč z okopavanjem okoli dreves uniči premnogo mrčesov in ličink, ki bi radi tu prezimili. Iz tega namena je dobro okopavati tudi ona drevesa, ki rastejo na polji. Taki kolobarji imajo pa za drevesa na travnikih še neki drug važen pomen. Znano je, da se pri košnji drevesa prav pogosto poškodujejo s koso, in večkrat se je primerilo, da so prav lepa drevesca kar hipoma nehala rasti ter začela hirati, ne da bi bil znan kak poseben vzrok temu nedostatku. Ko pa so tako drevje pri tleh natančneje preiskali, zapazili so več po kosi prizadetih vodoravnih in poševnih zasek. Ker so pa take rane težko in večkrat tudi sploh neozdravne, ravnajo naj se naši čitatelji pozgoraj navedenem navodilu.

— **Po čem se spoznajo stare gosi in race.** Stare gosi imajo drapave noge, močne peroti, debele, močne in neupogljive kljune, trda peresa in trdo kožo. Mlajše gosi imajo mehko kožo pod perutmi in na perutnih koncih. Po istih znamenjih se razločujejo tudi stare race od mladih, le to posebnost imajo mlade race, da imajo v primeri z velikostjo glave daljši kljun nego stare.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 91. Kako se razmnožuje bezeg; ali se mora sejati ali saditi? (J. S. v B.)

Odgovor: Bezeg se lahko razmnoži s semenom, katerega ni težko dobiti, ali s koreninskimi izrastki. Prvo je počasnejše, drugo lažje in hitrejše. Najbolje je izkopati mlade poganjke s koreninami vred iz tal ter jih posaditi.

Vprašanje 92. Ali se more iz vina narediti kis (jesih), če se mu primeša kisove esence? Koliko te esence se mora vzeti na 1 hektoliter vina in po čem je esenca? (J. M. na P.)

Odgovor: Gotovo se da narediti iz vina kis, če se mu pridene kisova esenca, pa ravno tako tudi brez nje. Kaj pa je kis? Kis je z vodo močno razrejena kisova kislina, ki se kemijskim potom pretvarja iz špirta. Kisova esenca ni nič drugega, nego prav močen kis, ki je bil narejen iz navadnega špirta. Vino se samo skisa, če stoji na toplem in če pride dovolj v dotiko z zrakom; res je pa, da se hitreje skisa, ako se vlije vanj nekoliko uže narejenega kisa, oziroma esence. Ker pa kisova esenca nima kaj prijetnega okusa in jo celo mešajo z žvepleno kislino, da jo narede okusu močnejšo, zato Vam priporočamo, ako hočete vino pustiti skisati, da mu raje prilijete nekoliko dobrega vinskega kisa.

Vprašanje 93. Imel sem na vrtu prav lep ohrovt in kolarabe, sedaj pa so spodnji listi postali rumeni in

rastline močno hiražo. Izruval sem eno teh rastlin ter našel korenine oglodane ter polne majhnih po kakih 6 mm dolgih belih črvičkov. Kaj so ti črvički in kako jih je moči odpraviti?

Odgovor: Ti črvički so ličinke hrošča ostrorila, katerega je več vrst, in sicer „baris glabra, cuprirostris, chlorizans in lepidii“. Proti tem škodljivcem si bodele pomagali, če bodele vse napadene rastline takoj izruvali in uničili ter na dotičnih gredah za nekaj let opustili pridelovanje zeljnatih rastlin, kakor ohrovt, kolerab, zelja i. t. d.

Vprašanje 94. Pri nas ima nekdo knjigo iz preteklega stoletja, v koji je omenjena rastlina „Leontopodium“, pes leonis, Frauenhelft tudi Frauenbiss imenovana. Je li ta rastlina naš regent „leontodon artrax“? (J. K. pri Sv. T.)

Odgovor: Poznamo „Leontopodium alpinum“ t. j. planinko (Edelweis). Pač nam je znana rastlina, ki jo Nemci imenujejo „Frauenbiss“, a ta se latinski imenuje „veronica chamaedris“ in se je prejšnje čase rabila kot zdravilo.

Vprašanje 95. Je li kako sredstvo, s katerim iz hleva preženem muhe, in s čem naj mažem hlev, da bo muham zopern? (M. L. v Z.)

Odgovor: Kot sredstvo zoper muhe najbolj priporočajo lorbarjevo olje, s katerim naj se namaže ves les v hlevu, in isto tako naj se živina spiraj z vodo, kateri se pridene lorbarjevega olja. Če to sredstvo res pomaga, nimamo izkušenj, zato vprašamo čitatelje, če ima kdo izmed njih kaj izkušenj o tem.

Vprašanje 96. Imam zelo gorek hlev, v katerem se po stenah zbira sopar v kapljah, vsled česar se omet premoči in odpada. Ali je kako sredstvo, da bi se zid tako ometal, da bi omet ne odpadal? (M. L. v Z.)

Odgovor: Da omet odpada, ne bo kriva le soparica, ampak zid in omet sam, ki je sestavljen iz slabih tvarin, ki imajo v sebi veliko množino soli. Priporočamo Vam narediti oddušnike za soparico, potem pa zid na novo ometati s cementom, kateremu primešajte dobrega peska.

Vprašanje 97. Kako bi odpravil tri leta staremu volu razvado, da ne bo grizel svojega repa? (K. K. v M.)

Odgovor: Vprašanje je, če to ni razvada, ampak le nasledek kake bolezni na repu, ki je vzrok, da vola srbi in se zato grize. Preglejte natanjko, če vol nima uši ali kakih kužnih izpuščajev. Če je naša slutnja prava, potem se bo vol po ozdravljenju te bolezni tudi nehal griziti. Če je pa grizenje res razvada, potem pa mažite rep s kako rečjo, ki je volu zoperna, repu pa ne škoduje, ter privežite vola tako na kratko, da sploh ne bo mogel do repa.

Vprašanje 98. Imamo planino, ki ne leži v naši občini, ampak v drugi, in sedaj zahtevajo poselniki te občine, da naj plačujemo mitnino za živino, ki jo gonimo skozi njih občino na svojo planino. Ali smo dolžni plačati to mitnino? (B. V. v H.)

Odgovor: Če gonite živino po javnih potih, Vam tega ne more nihče zabraniti in tudi nihče nima pravice zahtevati odškodnino. Mitnino pa sploh nima nikdo pravice pobirati, kakor le država in dežela na podlogi posebnih zakonov. Ako pa nimate zastarane ali sploh pravice po zabranjenih potih goniti živino, potem pa lastniki potov pač smejo zahtevati kako odškodnino, a to ni mitnina, temveč, kakor rečeno, le neka odškodnina.

Gospodarske novice.

* Zrebetišče c. kr. kmetijske družbe v Št. Jarneji se je otvorilo ta mesec, ter se sprejemajo žrebete vanj pod nastopnimi pogoji:

1.) V žrebetišče se sprejmo od kranjskih posestnikov nepodkovane žrebice do četrtega leta, žrebčki do enega leta in rezana nepodkovana žrebeta do četrtega leta.

2.) Lastnik žrebete je zavezan dati za vsak dan in za vsako žrebe 1 kg očiščenega in zdravega ovsca ter 5 kg sladkega in neoblačenega dobrega semena.

3.) Krma se sprejema vsak 1. in 14. dan v meseci. Če kdo zamudi dovesti krmo, krmilo se bo žrebe na njegove troške dalje.

4.) Zaradi olajšanja dela se mora seno v žrebetišče dovažati v mrežah.

5.) Za nezgode pri žrebetih se ne prevzame nobena odgovornost.

6.) Upravo žrebetišča ima podružnica c. kr. kmetijske družbe v Št. Jarneji, na katero se je obračati v vseh zadevah žrebetišča.

* „Varujte naše koristne ptice“, je naslov knjižici, katero je ravnokar uže v 3. natisu izdal gospod Fran Vabič, nadučitelj v Runču pri Ormožu na Štajerskem. Mi toplo priporočamo to izvrstno knjižico, ki bo izvestno pripomogla, da se velike prijateljice kmetu še bolj ščitijo. Ker je cena knjižici zelo nizka — 1 izvod stoji 15 kr., 10 jih stoji 1 gld. 20 kr. in 100 jih stoji 9 gld. — priporočati bi bilo, da se ta knjižica razdeli v obili meri med našo šolsko mladino.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 12. junija 1894.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gospod cesarski svetnik Ivan Murnik, navzoči so pa bili: podpredsednik gosp. Jos. Fr. Seunig ter odborniki gg.: Folakovski, Lenarčič, Ogorelec, Witschl, dr. pl. Wurzbach, Žirovnik in tajnik Pirc.

Odbor je na vprašanje vis. c. kr. deželne vlade, če je družba pripravljena tudi kaj prispeti k troškom za popravo zidu okoli botaniškega vrta, ker je del tega vrta društvena lastnina, sklenil odgovoriti, da tega ne more storiti.

Glede družbenega občnega zbora je odbor razdelil med gg. odbornike referate ter se je obsirno posvetoval o predlogih podružnic na občni zbor.

Za nove ude se sprejmejo gg.:

Piletič Jarnej, posestnik v Gorenjem Vrhpolji; Grabnar Andrej, posestnik v Razdrtem; Župan Jarnej, posestnik in mizar v Št. Jarneji; Kristan Francišek, posestnik v Št. Ruprtu; Resnik Ivan, posestnik v Moravčah; Fink Francišek, posestnik v Novem Logu; Plahutnik Lovro, posestnik v Spodnjih Lokah; Hudoklin Josip, posestnik v Gornji Stari Vasi; Arh Janez, posestnik v Stari Fužini; Stare Janez, gostilničar in posestnik v Česnjici; Odar Janez, posestnik v Studoru; Rozman Simon, posestnik v Ravnah; Mencinger Janez, trgovec na Boh. Bistrici; Žvab Tomaž, posestnik v Lozi; Iskra Anton, posestnik v Lepencah; Žmitek Anton, posestnik v Nomenju; Ravnik Janez, posestnik na Boh. Bistrici; Ravnik Jakob, sedlar in posestnik na Boh. Bistrici; Ravhekar Jožef, posestnik na Boh. Bistrici; Švigelj Janez, posestnik v Brestu; Köstner Josip, posestnik v Hribu; Kobal Janez, posestnik in župan na Erzeltu; Rihar Josip, c. kr. vladni tajnik v Črnomlju; Matjašič Martin, posestnik v Rozalnicah; Skiber Jurij, posestnik v Suhi Vasi; Habe Josip, posestnik v Gočah; Gorenjc Janez, posestnik v Ostrožniku; Jeraj Francišek, posestnik na Glinici; Volk Ivan, kaplan v Škocijanu; Bukovec Alojzij, posestnik na Veliki Loki; Zupančič Francišek, posestnik in župan v Mokronogu; Slavec Anton, gostilničar v Kranjski Gori; Kavalir Ivan, posestnik v Ratačah; Dovžan Klemen, posestnik na Dovjem; Štrukelj Francišek,

posestnik v Ljubljani; Šmid Anton, kaplan v Vinici; Lapajne Stefan, c. kr. okrajni komisar v Črnomlju; Sladovič pl. Sladojevič Simeon, lekarnar in posestnik v Novem Mestu; Kolenc Francišek, posestnik v Hmelčiču; Grahek Josip, posestnik v Lokvah; Astolfi Edgard, c. in kr. pomorski inženir in posestnik v Škocijanu; Lenarčič Matija, posestnik in gostilničar v Logu; Pezdir Jakob, posestnik na Brezovici; Pleško Matija, posestnik in gostilničar na Brezovici; Tomić Viljem, trgovec v Trebnjem; Rozman Karol, gostilničar in posestnik v Novem Mestu; Križaj Francišek, posestnik in nadžupan v Št. Petru; Gržina Francišek, posestnik v Št. Petru; Krašovec Valentin, trgovec v Št. Petru; Korošec Ivan, posestnik v Radohovi Vasi; Krnel Anton, posestnik v Radohovi Vasi; Zalaznik Viktor, c. kr. poštar na želez. postaji v Št. Petru; Požar Francišek, posestnik v Petelinah; Penko Francišek, posestnik v Petelinah; Lesar Ivan, kaplan v Slavini; Punčuh Simon, nadučitelj v Slavini; Šabec Francišek, posestnik v Klenku; Povh Josip, posestnik v Nemški Vasi; Šabec Ivan, trgovec v Selcu; Križaj Ivan, posestnik v Selcu; Vadnjal Ivan, posestnik v Selcu; Dekleva Karol, posestnik v Selcu; Žele Anton, posestnik v Trnji; Šterle Gašpar, posestnik v Trnji; Špilar Ljudevit, trgovec sin v Št. Petru; Bernik Valentin, župnik na Homcu; Mavrin Peter, posestnik v Gorenji Podgori; Ahlin Janez, posestnik, mesar in gostilničar v Ljubljani; Domicelj Francišek, trgovski poslovodja v Knežaku; Šterk Jurij, trgovec v Vinici; Smole Francišek, posestnik in mizar v Zibiki; Jugovic Anton, posestnik v Krškem; Roblek Janez, posestnik v Bašlju; Rogelj Matevž, posestnik v Potočah; Povšnar Janez, posestnik v Kokri; Povšnar Jurij, posestnik v Kokri; Štular Jurij, posestnik v Kokri; Polajnar Jernej, posestnik v Kokri; Ranzinger Marija, zasebnica v Kočevji; Žitnik Francišek, posestnik v Lanišah.

Posnetek iz razglasila

o državnih konjerejskih darilih za kobile in žrebice, ki se bodo l. 1894. delila na Kranjskem.

Na Kranjskem se bodo leta 1894. delila državna darila v srebrnih goldinarjih in v srebrnih svetinjah, kakor tudi priznanjski diplomi:

- a) za kobile z žrebdom, ki še sesa ali je že odstavljen, b) za mlade, t. j. tri- do petletne kobile, in c) za eno- ali dveletne žrebice v naslednjih sedmih konkurenčnih postajah:
- dné 3. septembra 1894. l. ob 10. uri dopoldne v Lescah,
- dné 4. septembra 1894. l. ob 10. uri dopoldne v Kranji,
- dné 5. septembra 1894. l. ob 10. uri dopoldne v Kamniku,
- za konje noriškega plemena za okrajna glavarstva Radovljica, Kranj, Kamnik,
- dné 6. septembra 1894. l. ob 10. uri dopoldne na Vrhniki za mesto Ljubljano in za okrajna glavarstva Ljubljanska okolica, Logatec in Postojna,
- dné 7. septembra 1894. l. ob 10. uri dopoldne v Ribnici za okrajno glavarstvo Kočevje,
- dné 10. septembra 1894. l. ob 10. uri dopoldne v Št. Jarneji za okrajni glavarstvi Krško in Črnomelj,
- dné 11. septembra 1894. l. ob 2. uri popoldne v Trebnjem za okrajni glavarstvi Rudolfovo in Litija.

Za delitev daril veljajo naslednje odredbe, katere so se ukrenile po dotičnih ukazih visokega c. kr. poljedelskega ministerstva z ozirom na razmere te dežele.

- 1.) V postajah Lesce, Kranj in Kamnik se smejo poganjati za darila samo kobile z žrebdom, mlade kobile in žrebice noriškega plemena, v drugih postajah glede plemena ni nobene omejitve.
- 2.) Za darila se smejo poganjati kobile z žrebdom žrebčar-niškega plemena samo od svojega petega, kobile z žrebdom noriškega plemena od svojega četrtega leta dalje, brez omejitve na

najvišjo starost, in to, dokler so zdrave in dobro rejene, imajo svojstvo dobrih plemenskih kobil ter vodijo s seboj lepo žrebe, ki še sesa ali je že odstavljen.

3.) Darilo se sme priznati kobil samo tedaj, kadar žrebe izvira od državnega ali dopuščenege zasebnega žrebca in je to dokazano z zakonitim spuščalnim listom

4.) Kobila z žrebdom, ki je bila prejšnja leta že enkrat ali večkrat obdarjena, ni izključena od nadaljne konkurencije.

5.) Za darila se smejo poganjati mlade, t. j. triletno neubrejene in štiriletno ubrejene ali neubrejene kobile žrebčar-niškega plemena, kakor tudi triletno ubrejene ali neubrejene kobile noriškega plemena; štiriletno kobile noriškega plemena in petletne kobile žrebčar-niškega plemena samo pod tem pogojem, če so bile dokazno ubrejene v letošnjem letu.

Zgoraj omenjene kobile pa smejo biti obdarjene samo tedaj, kadar izvirajo od državnega ali dopuščenege zasebnega žrebca, oziroma kadar so bile od takšnega žrebca ubrejene, in se to dokazuje z zakonitim spuščalnim listom

6.) Mlade kobile, ki so kot take prejele darilo, smejo pozneje biti obdarjene samo kot kobile z lepim žrebdom, ki še sesa ali je že odstavljen.

7.) Za darila se smejo poganjati lepe žrebice po svojem izpolnjenem prvem ali drugem letu, ako so dobro rejene in po svoji rasti obetajo, da se pozneje dobro razvijejo in izredé.

8.) Do daril imajo posestniki takih žrebec pravico samo takrat, kadar spričajo z zakonitim spuščalnim listom, da žrebice izvirajo od državnega ali dopuščenege zasebnega žrebca, in kadar dokažejo s spričevalom, izdanim od župana, da so jih sami izredili.

9.) Za kobile z žrebdom, mlade kobile in žrebice, ki se sploh smejo poganjati za darila, razdelé se v vsaki konkurenčni postaji naslednja darila:

- a) za kobile z žrebdom pri sesci eno darilo po 35 gld., eno darilo po 20 gld. in tri darila po 15 gld. (v Ribnici samo dve darila po 15 gld.) in 2 srebrni svetinji;
- b) za mlade kobile eno darilo po 25 gld., eno darilo po 20 gld., eno darilo po 15 gld. in 2 srebrni svetinji;
- c) za žrebice v postaji Št. Jarneji eno darilo po 15 gld., tri darila po 10 gld., in 3 srebrne svetinje, v vseh drugih postajah po dve darila po 10 gld. in po 3 srebrne svetinje; skupaj 1270 gld. in 49 srebrnih svetinj.

Posestniki triletnih za pleme sposobnih žrebcev se vabijo, naj jih ob priliki obdarjanja pripeljejo pred komisijo v ta namen, da se zapišejo, ker bi se utegnili pozneje kupiti.

Vsak konjski lastnik, kateri prejme za plemenskega konja darilo, mora podpisati reverz, s katerim se zaveže, da tega konja po izvršeni delitvi daril ne proda izven dežele, ampak ga obdrži še eno leto, ga vzredi ter ga prihodnje leto ob delitvi državnih daril pripelje pred obdarjevanjsko komisijo. Kadar bi obdarjeni konj med tem časom prišel v last drugega posestnika, ostane vendar tisti, ki je prejel darilo, porok zato, da novi posestnik dotičnega konja izpolni zaveznosti, katere je prejšnji posestnik prevzel z reverzom, in da, ako ne izpolni katerega zgoraj navedenih obetov, brez ugovora povrne prejetu novčeno darilo; ta zaveznost se pri kobilah z žrebdom ne razteza tudi na žrebe obdarjene kobile, ker se ne obdari žrebe, ampak samo kobila.

Listnica uredništva.

J. S. v B. O napravi mošta hočemo zopet letos ob pravem času ponoviti dotične članke iz prejšnjih let. V teh člankih bode našli odgovor na svoje vprašanje.

Fr. P. v T. Na vsak način je tudi za ledenico najboljši suh, t. j. po zimi posekan les. Ker le v ledenici valed velike vlage zelo trpi, za to Vam prav toplo priporočamo ves les močno namazati s karbolinejem.